

1. SVÄTÁ OMŠA

(predobrazy v SZ, Pascha, agapé, prvá omša prvých kresťanov, štruktúra svätej omše)

Svätá omša

- je stredobodom, slnkom a najvzácnejším bohatstvom nášho kresťanského života. Je posvätným úkonom, ktorému sa nijaký iný úkon nevyrovná. Je to sväté tajomstvo, v ktorom sa "uskutočňuje dielo našej spásy" (porov. modlitba nad obetnými darmi na 13. nedeľu "cez rok").
- ustavičná obeta Pána Ježiša, v ktorej sa sprítomňuje jeho smrť a zmŕtvychvstanie.

Svätá omša je tá istá obeta, čo bola na kríži, sprítomnená nekrvavým spôsobom. Kristus je aj obetujúci aj obetný dar.

Vrcholom každej viery je **obeta**. Ľudia oddávna vedeli, že bez Boha nemôžu nič dosiahnuť, a preto ho uznávali za pôvodcu a cieľ svojho života. Túto závislosť od Boha vyjadrovali obetnými úkonmi čiže prinášaním obiet. Urobili to tak, že najmilšiu vec, alebo zviera darovali, čiže obetovali Bohu. Tento dar zničili, spálili, aby tak naznačili, že sa ho celkom zriekajú. Tak dokázali svoju oddanosť Bohu.

OBETA – JE POZEMSKÉ DOBRO, PREDMET, KTORÝ PATRÍ MNE A KTORÝ DARUJEM BOHU TÝM, ŽE SA HO ZRIEKAM, ABY SOM DOKÁZAL SVOJU ODDANOSŤ BOHU, UZNAL HO ZA NAJVYŠŠIEHO PÁNA.

Človek si bol vedomý, že za svoje hriechy si zaslúži smrť. Obetu prinášal ako náhradné zadosťučinenie- vzal živé zviera, symbolicky vložil naň svoje hriechy a ponúkne jeho život Bohu; potom zviera zabije a prosí Boha aby prijal smrť zvierat'a ako náhradu za seba, ako obetu zmierenia. *OBETA JE ZADOSTŮČINENÍM ZA HRIECHY ČLOVEKA.*

Pri obeti sa človek cítil bližšie k Bohu, preto na znak spojenia s Bohom požíva niečo z obetovaného daru.

OBETA JE HOSTINOU PRI KTOREJ SA ČLOVEK SPÁJA S BOHOM

Boh nariadil svojmu vyvolenému ľudu, ako má konať obety. Boli:

- nekrvavé (pokrmové: múka, chlieb, olej, víno...)
- krvavé - celostné (zvíera sa celé spálilo)
- pokojné (podiel z nich dostali všetci, aj obetujúci)
- na zmierenie (podiel dostali len kňazi)

Ani všetka krv zvierat, ani nijaké iné obety nemohli očistiť človeka, ani vykonať dokonalé zadosťučinenie za hriechy. Možno povedať, že obety u pohanov a u Izraelitov boli túžobným výkrikom ľudstva po plne platnej a dokonalejšej obete.

Predobrazy novozákonnej obety:

- **Kain a Ábel:** na znak vd'aky za pozemské požehnanie priniesli Bohu obetu. Kain prvotiny svojej žatvy, Ábel baránka, ktorého brat Kain pre túto príjemnú obetu zabil. Ábel je tak predobrazom Spasiteľa, ktorý je na kríži spolu aj obetujúci kňaz aj obeta.
- **Abrahám:** ako on nešetril svojho milovaného syna, tak aj Otec nebeský nešetril svojho jednorodeného Syna a dal ho za nás. Ako Izák si niesol poslušne drevo na vrch, na ktorom mal byť obetovaný, tak aj Ježiš Kristus poslušne niesol drevo kríža na Golgotu.
- **Melchizedech:** na znak vd'aky obetoval Bohu víno a chlieb. Žalm hovorí: „Ty si kňaz naveky, podľa radu Melchizedechovho..“ (Ž109) Sám Kristus vzťahoval tento žalm na seba.
- **Východ z Egypta:** keď Izraeliti mali odísť z egyptského otroctva, vtedy Boh rozkázal Mojžišovi, aby každá rodina zabila baránka a jeho krvou pokropila dvere domu a tak budú zachránené ich prvorodené deti od smrti. Potom majú jesť veľkonočného baránka, ktorého upečú v celosti. Táto noc oslobodenia z otroctva bola u Izraelitov prvou veľkou nocou, ktorú potom každý rok slávil a jedli veľkonočného baránka. A tento veľkonočný baránok sa stal predobrazom nášho Spasiteľa, ktorého krvou sme zachránení od večnej smrti.

Môže život jedného zvieraťa, alebo viacerých, zadost'učiniť za hriechy ľudstva? Obety vyvoleného národa boli len akousi prípravou, predobrazom novozákonnej obety kríža a obety sv. omše, ktorú priniesie sám Syn Boží, Ježiš Kristus, Boží Baránok. Preto Syn Boží vzal na seba ľudskú prirodzenosť a stal sa tak obetou, ktorá mohla najdokonalejšie vymazať každú hriešnu vinu. Kristova smrť na kríži je tou plne platnou obetou a jedinou obetou zmierenia za všetky hriechy ľudstva.

Zo svojej nekonečnej lásky k ľuďom Boh poslal svojho Syna, Ježiša Krista, aby nás smrťou na kríži zachránil od večného zatratenia, do ktorého sa ľudstvo dostalo vinou dedičného hriechu. Ježiš Kristus podal za všetkých ľudí krvavú obetu na Kalvárii, aby tak odčinil všetky hriechy. Túto krvavú obetu prikázal sláviť denne nekrvavým spôsobom na oltári vo svätej omši.

Prvú svätú omšu obetoval nekrvavým spôsobom sám Pán Ježiš vo večeradle pred svojim umučením, keď vzal chlieb, lámal ho a dával svojim učeníkom a hovoril: „*Vezmite a jedzte: toto je moje telo, ktoré sa obetuje za vás*“ a podobne vzal kalich, vzdával vďaky a dal im ho hovoriac „*Vezmite a pite z neho všetci. Toto je moja krv, ktorá sa vylieva za všetkých na odpustenie hriechov.*“ A prikázal im: „*Toto robte na moju pamiatku.*“

Svätá omša nie je len obetou Ježiša Krista, ale aj našou obetou. Čo koná Kristus, čo koná kňaz v mene Ježiša Krista, to konáme všetci spolu. Ježiš Kristus obetuje seba i nás. My obetujeme jeho i seba samých. Okrem toho Ježiš Kristus sa nielen obetuje za nás, ale nás aj povoláva k svojmu kráľovskému stolu a dáva nám to najvzácnejšie a najdrahšie - svoje vlastné telo a svoju vlastnú krv v podobe chleba a vína.

Apoštoli slávil pravidelne svätú omšu nazývanú vtedy *Lámanie chleba*. Neskôr sa zaužívalo pomenovanie *Eucharistia*. Kresťania si od prvopočiatku vysoko vážili svätú omšu a za ňu radi obetovali nielen svoje majetky, postavenie a privilégia, ale aj svoje životy. Prví kresťania verili, že lámanie chleba musí byť spojené s hostinou, tak vznikli hody lásky – *agapé*. Kresťania sa zhromažďovali v dome jedného z veriacich, prinášali si jedlo ktoré si navzájom poskytovali aby si preukázali lásku. Eucharistickú slávnosť nazývali rozlične: ***Lámanie chleba, Pánova večera, Eucharistia, Obeta...***

(V Písme máme niekoľko príkladov slávnosti spojenej s agapé: „Zúčastňovali sa na lámaní chleba a modlitbách.“ „A každý deň zotrvali jednomyselne v chráme, lámali chlieb po domoch prijímali pokrm s veselým a úprimným srdcom“ /Sk 2, 46/)

Typy slávenia svätej omše:

- **Pontifikálna** omša slávi ju pápež, alebo biskup
- **Konventuálna** – slávila sa v kláštoroch
- **Slávnostná** – (missa solemnis) je odvodená od pontifikálnej. Slúži ju kňaz s asistenciou, diakonmi, klerikmi s nižším svätením; používa sa kadidlo, slávnostné spevy
- **Spievaná** omša
- **Recitovaná** omša – (missa privata)
- **Omša za účasti ľudu** – kňaz s aktívnou činnosťou veriacich
- **Omša bez účasti ľudu** – pre kňazov, ktorí nepracujú priamo v dušpastierskej starostlivosti. Mal by byť aspoň jeden posluhujúci
- **Omša za účasti detí a mládeže** – je výsledkom žiadostí koncilových reforiem. „Pod podmienkou, že sa zachová podstatná jednota rímskeho obradu, nech sa ponechá miesto pre opravdivú rozmanitosť a adaptáciu primerane potrebám rozličným skupinám...“ (SSC38)
- **Koncelebrovaná** omša – slúžia ju aspoň dvaja kňazi, jeden z nich je hlavný celebrant.

Štruktúra svätej omše:

Sv. Omša má 2 hlavné časti:

- **LITURGIA SLOVA /LS/**
- **LITURGIA EUCHARISTIE /LE/**

LITURGIA SLOVA - má dve časti:

- *úvodné obrady* - ide človek v ústrety Bohu
- *bohoslužba slova* – Boh sa skláňa k človekovi

ÚVODNÉ OBRADY predstavujú akýsi druh nebeskej púte, ktorá má viac stupňov. Z hĺbky svojej nízkości vystupujeme k trónu božiemu:

- *úvodný spev – introit* – uvádza do slávenia a sprevádza prichádzajúceho kňaza, asistenciu
- *prežehnanie a pozdrav* – znak kríža: sv. omša je obetou kríža
- *vstupné slovo vovádzajúce do liturgie*
- *úkon kajúcnosti – ľútosť*
- *Kyrie eleison* – vzývanie Pána /Kyrios/
- *oslavná pieseň – Glória – chvála Božia*
- *modlitba dňa – prosba k Nemu*

BOHOSLUŽBA SLOVA v ktorej ide nebeský Otec oproti svojmu dieťaťu, vezme nás za ruku a vraví k nám:

- *skrze vyslanca božieho /lektor/*
- *skrze Syna /v evanjeliu/*
- *skrze Cirkev ústami kňaza /kázeň/ „Keď sa v Cirkvi číta Sväté Písmo, to sám Kristus hovorí...“*

Priebeh:

- *prvé čítanie (SZ, Sk, Zjv)*
- *responzóriový žalm*
- *druhé čítanie (v nedele a v sviatky - listy apoštolov)*
- *alelujový verš*
- *Evanjelium (radostná zvesť, Kristovo Slovo), vrchol LS*
- *homília – kázeň (uvažuje sa nad Božím Slovom)*
- *vyznanie viery – krédo – je vrátnikom, otvorí dvere do svätyne*
- *spoločná modlitba veriacich – prosíme Boha, prekračujeme svätyňu; zakončuje LS a vovádza do*

LITURGIE EUCHARISTIE:

BOHOSLUŽBA OBETY:

- *sprievod s obetnými darmi: dávame najavo svoju účasť na obete darom*
- *obetovanie chleba a vína: symboly práce a radosti, zvelebujeme Boha*
- *modlitba nad obetnými darmi: aby Boh našu obetu prijal a zapáčila sa mu*
- *eucharistická modlitba*
- *prefácia - vd'akyvzdanie*
- *Svätý, svätý*
- *Epikléza – vzývanie Ducha Svätého o zostúpenie na dary*
- *premenenie- najväčšie tajomstvo viery, aklamácia*
- *anamnéza – pripomenenie si spásnych udalostí*
- *prosby za Cirkev, pápeža, biskupov, kňazov, diakonov, živých i mŕtvych...*
- *doxológia*

OBRAD PRIJÍMANIA:

- *modlitba Pána – „Otče náš“*
- *prosba za pokoj a znak pokoja*
- *Baránok Boží – Agnus Dei*
- *prijímanie*
- *modlitba po prijímaní*

ZÁVEREČNÉ OBRADY:

- *oznamy*
- *pozdrav*
- *požehnanie*
- *prepustenie*